

Cyfarfod:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	29 Medi 2026
Teitl:	Diweddariad ar Gynnydd y Cynllun Ymateb: Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder
Aelod Cabinet:	Cyng. Nia Jeffreys – Arweinydd y Cyngor
Swyddog Cyswllt:	Dafydd Gibbard – Prif Weithredwr
Rheswm dros Graffu:	Eitem wedi ei chynnwys ar raglen waith craffu yn dilyn ystyriaeth blaenorol y pwyllgorau ym mis Ionawr 2026 ac fel rhan o'r angen i graffu ar gynnydd y Cynllun Ymateb.

1. Pam fod angen ei graffu?

- 1.1. Cyhoeddwyd *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* (Adroddiad Adolygiad Ymarfer Plant gan Fwrdd Diogelu Gogledd Cymru) ar Dachwedd y 4ydd, 2025.
- 1.2. Cyn hynny, roedd y Cyngor wedi mabwysiadu ei Gynllun Ymateb gwreiddiol yn Ionawr 2025 ac yn dilyn cyhoeddi *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* cyflwynwyd Cynllun Ymateb ar ei newydd wedd i'r Bwrdd Ymateb ar 8 Rhagfyr, i'r Pwyllgor Craffu Gofal ar 13 Ionawr 2026, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio ar 15 Ionawr 2026, y Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi ar 19 Ionawr 2026 a'r Cyngor Llawn ar 5 Chwefror.
- 1.3. Yn dilyn mewnbwn y Pwyllgorau uchod bu i'r Cabinet fabwysiadu'r Cynllun terfynol, ar y 10fed o Fawrth 2026.
- 1.4. Cyflwynir yr adroddiad hwn er mwyn darparu diweddariad ar gynnydd y Cynllun Ymateb. Cydnabyddir bod cyflawni'r Cynllun Ymateb yn golygu mwy na chwblhau tasgau unigol. Mae gwaith pellach yn parhau ar faterion mwy hirdymor sy'n ymwneud â newid diwylliant, mesur effaith a gwreiddio gwelliannau yn gynaliadwy. Mewn unrhyw raglen o newid sylweddol fel hon, mae elfennau megis gwreiddio diwylliant yn rhai fydd angen parhau am gyfnod sylweddol ac yn rhai y bydd angen ail ymweld â hwy yn barhaus dros y blynyddoedd i ddod.
- 1.5. Mae'r adroddiad hefyd yn nodi'r camau a gymerwyd mewn ymateb i sylwadau ac argymhellion yr aelodau yn ystod y blaen-graffu, yn rhoi trosolwg o'r cynnydd a wnaed ar draws y ffrydiau gwaith ac yn amlinellu'r camau nesaf.

- 1.6. Diben y craffu yw galluogi aelodau i ystyried a herio'r cynnydd a wnaed, sut y mae sylwadau ac argymhellion blaenorol y pwyllgorau wedi dylanwadu ar y gwaith, a beth yw'r trefniadau ar gyfer parhau i sicrhau cynnydd.

2. Beth yn union sydd angen ei graffu?

2.1. Gofynnir i'r Pwyllgor:

- a) Nodi a chraffu ar y cynnydd a wnaed wrth gyflawni'r Cynllun Ymateb.
- b) Ystyried yr ymateb i'r sylwadau ac argymhellion a gyflwynwyd gan y Pwyllgorau Craffu ym mis Ionawr 2026.
- c) Cynnig unrhyw sylwadau pellach ar y gwaith sy'n mynd rhagddo.
- ch) Nodi'r awgrym ynghylch trefniadau craffu'r Cynllun Ymateb yn y dyfodol.

3. Diweddariad o'r cynnydd

- 3.1. Ers cyhoeddi adroddiad *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* ym mis Tachwedd y llynedd, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud ar draws holl themâu rhaglen waith y Cynllun Ymateb.
- 3.2. Ar ôl cyhoeddi'r adroddiad bu i'r Cyngor ddatgan yn glir y byddem yn gweithredu'r argymhellion yn llawn.
- 3.3. Roedd *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder* yn gwneud 27 o argymhellion penodol ac yn gosod y cyfrifoldeb gweithredu ar wahanol sefydliadau lleol a chenedlaethol. Roedd yr adroddiad yn pwysleisio nid yn unig yr angen i wella trefniadau yn lleol, ond hefyd yr angen i ddysgu'r gwersi a gwella yn genedlaethol os am roi'r cyfle gorau i atal y fath droseddau erchyll yn y dyfodol. Gellir crynhoi'r argymhellion a'r cyfrifoldeb gweithredu fel a ganlyn:

Argymhelliad i bwy?	Nifer
Cyngor Gwynedd	1
Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr	1
Bwrdd Diogelu Rhanbarthol / Rheoleiddwyr	4
Bob Sefydliad / Awdurdodau Lleol	8
Llywodraeth Cymru	13

- 3.4. Er mai dim ond un argymhelliad oedd yn benodol i Gyngor Gwynedd, bu i ni ddatgan yn glir y byddem yn mynd ati i weithredu ar bob argymhelliad posib. Er nad oedd posib i ni

weithredu ar argymhelliaid at y Bwrdd Iechyd (1), roedd modd, ac yn wir angen, i ni sicrhau ein bod ar y blaen o ran yr argymhellion oedd wedi eu dynodi ar gyfer “Pob Awdurdod Lleol” a hefyd ceisio popeth o fewn ein gallu i gyflawni’r argymhellion Rhanbarthol a Chenedlaethol, tra’n derbyn na fyddai modd i ni gyflawni rhain yn llawn tan y byddai sefydliadau eraill wedi cyflawni eu gwaith hwy.

3.5. Yn ychwanegol i hyn, gwnaethpwyd yn glir hefyd fod ein Cynllun Ymateb am fynd ymhellach na’r argymhellion penodol a nodwyd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder. Aethpwyd drwy gorff yr adroddiad gyda chrib mân gan adnabod pob cyfle i ni ddysgu, ac yn sgil hynny cryfhau ein trefniadau a’r diwylliant diogelu. Roeddem hefyd wedi comisiynu nifer o ymchwiliadau annibynnol ac roedd argymhellion penodol wedi deillio o’r rhain ac felly’n bwysig iddynt gael eu cynnwys yn ein Cynllun Ymateb.

3.6. Felly, mae’r Cynllun Ymateb yn cynnwys cyfanswm o 55 o ffrydiau gwaith, a gellir crynhoi rhain fel a ganlyn:

FFRYDIAU GWAITH	NIFER
Argymhellion CTED (i Gyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	9
Argymhellion CTED (Cenedlaethol / Rhanbarthol)	17
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	29

3.7. Er mwyn cyflawni’r gwaith anferth hwn, datblygwyd rhaglen waith fanwl yn cynnwys dros 200 o gamau gweithredu a thasgau unigol. Cytunwyd i roi’r flaenoriaeth uchaf posib i gyflawni’r gwaith. Adnabuwyd Arweinydd Thema i gyd-fynd a phob thema oedd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder ac wrth osod cyllideb ar gyfer 2026/27 bu i’r Cyngor benderfynu buddsoddi £600,000 yn ychwanegol o gyllideb refeniw i feysydd gwaith yn ymwneud â Diogelu. Maes o law bydd angen i Awdurdodau eraill fuddsoddi symiau tebyg, os ydynt am ymgorffori popeth oedd yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder i’w trefniadau gwaith hwythau.

3.8. Flwyddyn yn ddiweddarach gellir crynhoi’r cyflawni a’r cynnydd ar draws yr holl ffrydiau gwaith yn y Cynllun Ymateb fel a ganlyn:

FFRYDIAU GWAITH	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol (yng Ngwynedd)	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
-----------------	-----------------------	--	--	--

Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	9	8	1	0
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	17	9	1	7
CYFANSWM ARGYMHELLION CTED	26	17	2	7
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	29	26	2	1
CYFANSWM HOLL FFRYDAU GWAITH Y BWRDD YMATEB	55	43	4	8

- 3.9. Fel y gwelir o'r tabl, mae 43 allan o'r 55 o'r holl ffrydiau gwaith bellach wedi'u cyflawni ac/neu wedi'u hymgorffori fel trefniadau a gweithgareddau parhaus o fewn gwasanaethau'r Cyngor.
- 3.10. Mae 8 allan o 9 o argymhellion Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder oedd wedi eu dynodi i Gyngor Gwynedd (neu pob Cyngor) wedi eu cyflawni gyda'r un sy'n weddill ar y gweill ac wedi ei raglennu i'w gwblhau cyn y Nadolig.
- 3.11. Mae 9 o'r 17 o argymhellion Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder oedd wedi eu dynodi ar gyfer sefydliadau Rhanbarthol a Chenedlaethol wedi eu cyflawni yng Ngwynedd. Mae 3 o'r rhain wedi eu cyflawni gan y sefydliadau hynny, gyda'r 6 arall wedi eu cyflawni gan y Cyngor ein hunain. Mae'r 8 argymhelliad sy'n weddill yn ddibynnol ar ffactorau y tu hwnt i reolaeth uniongyrchol y Cyngor, gan eu bod yn faterion rhanbarthol a/neu cenedlaethol sy'n ddibynnol a'r weithredu gan y sefydliadau hynny.
- 3.12. Mae 4 ffrwd gwaith arall ar y gweill ac yn agos at gael eu cwblhau, gyda'r amserlen i gwblhau'r rhain cyn y Nadolig.
- 3.13. Felly byddwn wedi cwblhau pob ffrwd gwaith sydd o fewn ein rheolaeth fel Cyngor erbyn diwedd 2026.
- 3.14. Yn ogystal, mae mwyafrif llethol yr argymhellion a dderbyniwyd gan y pwyllgorau craffu, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio a'r Cyngor llawn bellach wedi'u gweithredu'n llawn, gyda 28 o'r 30 wedi'u cwblhau. Mae'r pum argymhelliad sy'n weddill ar y gweill, a manylir ar y cynnydd a'r effaith yn rhan 2 o'r adroddiad hwn.

- 3.15. Cydnabyddir bod cyflawni'r Cynllun Ymateb yn golygu mwy na chwblhau tasgau unigol. Mae gwaith pellach yn parhau ar faterion mwy hirdymor sy'n ymwneud â newid diwylliant, mesur effaith a gwreiddio gwelliannau yn gynaliadwy. Mewn unrhyw raglen o newid sylweddol fel hon, mae elfennau megis gwreiddio diwylliant yn rhai fydd angen parhau am gyfnod sylweddol ac yn rhai y bydd angen ail ymweld â hwy yn barhaus dros y blynyddoedd i ddod. Manylir ar hyn yn rhan 6 o'r adroddiad hwn.
- 3.16. Mae'r Bwrdd Ymateb wedi monitro cynnydd ar draws pob un o'r themâu gwaith ac wedi sefydlu trefniadau adrodd thematig er mwyn gallu rhoi sylw manwl i gynnydd, risgiau, camau gweithredu a mesur effaith. Mae'r trefniadau hyn wedi aeddfedu ymhellach ers y cyfnod adrodd diwethaf ac yn darparu mwy o sicrwydd ynghylch cyflawni'r rhaglen waith. Manylir ar hyn, a gwaith y bwrdd Sicrwydd Gweinidogol, yn rhan 7 o'r adroddiad hwn.
- 3.17. Mewn ymateb i adborth a cheisiadau gan y Pwyllgorau Craffu ac eraill, eleni gwnaed cynnydd pellach wrth gryfhau tryloywder ac atebolrwydd drwy gyhoeddi papurau'r Bwrdd Ymateb ar wefan y Cyngor a datblygu deunyddiau mwy hygyrch. Mae hyn yn cynnwys fersiwn o'r Cynllun Ymateb ar gyfer plant a theuluoedd, ynghyd ag infograffeg, er mwyn gwneud gwybodaeth allweddol yn fwy dealladwy i gynulleidfa ehangach. (Gweler **Atodiadau 3, 4 a 5**)
- 3.18. Bydd Aelodau'n ymwybodol o'r ymrwymiad i gomisiynu ymchwiliadau pellach i rhai meysydd. Bu i'r Cabinet gomisiynu rhain ar 19 Mai 2026 a gweler gopi o'r adroddiad hwnnw yn **atodiad 7**. Mae'r cyfan o'r rhain wedi eu comisiynu ac wedi/yn dilyn yr amserlen a gytunwyd ar y pryd.

4. Beth sydd wedi'i gyflawni fesul thema y Cynllun Ymateb?

- 4.1. Roedd adroddiad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder wedi ei rannu'n 6 Thema, ac fel a nodwyd yn 3.7 uchod, bu i'r Cyngor adnabod Arweinydd Thema unigol i gyd-fynd â phob un o'r Themâu hyn ac arwain ar gyflawni yr holl ffrydiau gwaith oedd yn deillio ohonynt.
- 4.2. Mae'r Themâu, a'r Arweinyddion Thema, fel ganlyn:

Thema	Arweinydd
Thema 1: Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr	Gwern ap Rhisiart, Pennaeth Addysg
Thema 2: Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant	Sharron Williams Carter, Pennaeth Adran Plant a Chefnogi Teuluoedd

Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau	Ian Jones, Pennaeth Gwasanaethau Corfforaethol
Thema 4: Llywodraethiant Ysgolion	Alison Halliday, Pennaeth Cynorthwyol Cefnogaeth Ysgolion
Thema 5: Arferion Cyfyngol	Llion Williams, Arweinydd Ansawdd Diogelu a Llesiant
Thema 6: Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng	Catrin Love, Pennaeth Cynorthwyol Gwasanaethau Corfforaethol

4.3. Er mwyn darparu mwy o fanylder ar y cynnydd a wnaed, gweler isod grynodedb o'r prif ddatblygiadau o dan bob un o themâu'r Cynllun Ymateb.

4.4. Thema 1 – Llais y Plentyn a Chefnogi Dioddefwyr

FFRYDIAU GWAITH THEMA 1	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	6	6	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	-	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	2	2	-	-
CYFANSWM	9	8	-	1

4.4.1. Mae'r holl argymhellion o dan Thema 1 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.4.2. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Datblygu Strategaeth Llais y Plentyn o ddrafft cynnar i strategaeth gynhwysfawr gyda phedwar atodiad penodol. Bydd yn mynd i'r Cabinet mis Hydref er mwyn ei ffurfioli.

- Cynnal gwaith ymgynghori ac ymgysylltu helaeth gyda'r Fforwm Ieuenctid drwy gydol y cyfnod.
- Sicrhau bod pob ysgol bellach â mynediad at system electronig i gofnodi pryderon a newidiadau mewn ymddygiad.
- Creu rhaglen waith ar gyfer hyfforddiant trawma-wybodus a thosturiol, a hawliau plant i'r gweithlu.
- Parhau i gefnogi dioddefwyr drwy ymgysylltu rheolaidd, cymorth ISVA ac ymyraethau wedi'u teilwra i anghenion unigolion a theuluoedd. Mae hwn yn faes gwaith parhaus sy'n darparu cefnogaeth hirdymor.
- Sicrhau bod pob plentyn a enwir fel rhan o gyfeiriad yn cael y cyfle i gael sgwrs â gweithiwr cymdeithasol er mwyn i'w lais gael ei glywed.

4.4.3. Yr unig argymhelliad* sy'n weddill o dan y thema hon yw un sy'n dibynnu ar newidiadau cenedlaethol i'r cwricwlwm gan Lywodraeth Cymru, ac felly mae y tu allan i reolaeth uniongyrchol y Cyngor.

**Argymhelliad CTED 8: Bod Llywodraeth Cymru yn datblygu'r cwricwlwm i sicrhau bod disgyblion yn meddu ar y wybodaeth i ddeall ymddygiad oedolion sy'n meithrin perthnasoedd amhriodol ac yn gwybod sut i roi gwybod am hyn yn ddiogel i oedolyn.*

Ni allwn weithredu nes bydd y cwricwlwm cenedlaethol wedi ei addasu

4.5. Thema 2 - Rheoli Honiadau a Phryderon ynghylch Oedolion sy'n gweithio gyda Phlant

FFRYDIAU GWAITH THEMA 2	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	1	1	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	6	4	-	2
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	8	7	-	1
CYFANSWM	15	12	-	3

4.5.1. Mae'r holl argymhellion o dan Thema 2 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.5.2. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Datblygu a gweithredu Fframwaith Sicrwydd Ansawdd newydd ar draws yr Adran Plant.
- Sicrhau bod gwybodaeth am honiadau hanesyddol yn cael ei hystyried fel rhan o'r broses o asesu trothwyon Rhan 5.
- Cynnal peilot llwyddiannus o *Beam Notes* (Magic Notes gynt). Mae *Beam Notes* bellach wedi'i ymgorffori fel rhan o ddatblygiadau ehangach i drefniadau cofnodi'r Gwasanaethau Cymdeithasol. Darparwyd hyfforddiant i'r holl weithlu, gan gynnwys pwyslais penodol ar gofnodi materion diogelu yn briodol.
- Adolygu'r trefniadau ar gyfer trosglwyddo a rhannu gwybodaeth mewn perthynas â materion diogelu a chyflogaeth.
- Darparu cyllid ychwanegol i'r Adran Plant, gan alluogi creu a llenwi swyddi newydd i gryfhau capasiti'r gwasanaeth.
- Cynnal archwiliad o gyfeiriadau Rhan 5, gan adolygu cyfeiriadau hanesyddol i sicrhau bod pryderon wedi cael sylw a'u trin yn briodol.

4.5.3. Mae'r argymhellion sy'n weddill* o dan y thema hon yn dibynnu ar newidiadau ac adolygiadau cenedlaethol, ynghyd â chanlyniadau'r peilot ffurflen gyfeirio. Er bod gwaith paratoadol a nifer o dasgau wedi'u cwblhau'n fewnol, ni fu modd gweithredu'r holl newidiadau arfaethedig hyd nes y gwneir penderfyniadau ar lefel genedlaethol.

**Argymhelliad CTED 10: Bod Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod yr adolygiad o weithdrefnau Adran 5 yn cael ei lywio gan yr Adolygiad hwn ac yn rhoi ystyriaeth i'r hyn a ddysgwyd ohono*

Mae anghysondebau rhwng y gweithdrefnau newydd Rhan 5 ac argymhellion CTED, ac mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater gyda Llywodraeth Cymru.

**Argymhelliad CTED 15: Bod Llywodraeth Cymru yn ystyried ei gwneud yn ofynnol i ysgolion ddatblygu 'Polisi Ymddygiad Oedolyn sy'n Peri Pryder' (a elwir yn 'Low-level Concerns Policy' yn Lloegr), ac yn ystyried darparu canllawiau ar arferion gweithio diogel.*

Rydym yn disgwyl am ganllaw gan Lywodraeth Cymru.

Mae Cyngor Gwynedd wedi codi'r mater yma yn gyson drwy'r Grŵp Ansawdd Gweinidogol.

**Ffrwd Gwaith Pellach Cynllun Ymateb: Sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o'r drefn gyfeirio, a bod y ffurflen gyfeirio ar gyfer gweithwyr proffesiynol yn hygyrch ac yn syml i'w chwblhau.*

Gan fod y ffurflen gyfeirio wedi'i mabwysiadu ar sail ranbarthol, mae unrhyw newidiadau'n gofyn am gytundeb a chefnogaeth partneriaid ar draws y rhanbarth.

4.6. Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau

FFRYDIAU GWAITH THEMA 3

Nifer

Wedi

Ar waith

Nifer fydd

Argymhellion

cwblhau /

ac ar drac i

heb eu

		Ymgorffori'n barhaol	gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	2	1	1	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	5	2	1	2
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	10	9	1	-
CYFANSWM	17	12	3	2

4.6.1. Mae tri chwarter o'r argymhellion o dan Thema 3 sydd o fewn rheolaeth y Cyngor bellach wedi'u cwblhau neu wedi'u hymgorffori mewn trefniadau parhaus sydd wedi'u sefydlu ac yn weithredol.

4.6.2. Mae'r ddau ffrwd gwaith sy'n weddill ar y gweill ac yn ymwneud â chyflwyno'r modiwl hyfforddiant camfeithrin "grooming" NSPCC ar draws yr holl weithlu a gorffen y gwaith o sefydlu lefelau hyfforddiant priodol ar draws y gweithlu, gyda gwaith datblygu eisoes wedi dechrau drwy'r Grŵp Gweithredol Diogelu.

4.6.3. Mae'r prif ddatblygiadau yn cynnwys:

- Mabwysiadu Polisi Canu'r Gloch yn ffurfiol gan y Cyngor, gyda gwaith pellach yn mynd rhagddo i hyrwyddo ymwybyddiaeth o'r polisi ymysg y gweithlu.
- Cyflwyno hyfforddiant mandadol ar "Canu'r Gloch" ar gyfer y gweithlu.
- Datblygu hyfforddiant diogelu pwrpasol ar ffurf fideo ar gyfer staff rheng flaen.
- Adolygu a chryfhau'r Polisi Diogelu Corfforaethol.
- Cynyddu canran y gweithlu a gwblhaodd yr e-fodiwl diogelu o 36.4% i 77.8% dros y flwyddyn, er dylid nodi bod newid yn y dull adrodd wedi cyfrannu'n rhannol at y cynnydd hwn.
- Cwblhau archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth y gweithlu o weithdrefnau diogelu'r Cyngor, gyda bwriad i ailadrodd yr ymarfer cyn diwedd y flwyddyn er mwyn mesur cynnydd pellach.

4.6.4. Mae'r argymhelliad sy'n weddill o dan y thema hon yn dibynnu ar waith Llywodraeth Cymru i ddatblygu adnodd hyfforddi cenedlaethol yn seiliedig ar ganfyddiadau Cyfiawnder Trwy ein Dewrder, i'w ddefnyddio ar draws ysgolion ac asiantaethau eraill sy'n gweithio gyda phlant.

4.7. Thema 4: Llywodraethu Ysgolion

- 4.7.1. Mae cynnydd o dan y thema hon wedi bod yn ddibynnol i raddau helaeth ar adolygiad Llywodraeth Cymru o drefniadau llywodraethu ysgolion. Er gwaethaf hyn, mae gwaith sylweddol wedi'i gyflawni'n lleol i gryfhau trefniadau mewnol a chefnogi datblygiadau yn y maes yn yr interim.
- 4.7.2. Mae'r Cyngor wedi cynnal deialog barhaus â Llywodraeth Cymru ynghylch yr angen am newidiadau angenrheidiol i'r trefniadau cenedlaethol, ac wedi sicrhau bod safbwyntiau a phrofiadau lleol yn cael eu hadlewyrchu drwy gyfrannu at yr ymgynghoriad.

FFRYDIAU GWAITH THEMA 4	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	3	2	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	4	4	-	-
CYFANSWM	7	6	-	1

- 4.7.3. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 4 yn cynnwys:

- Cryfhau capasiti'r gwasanaeth llywodraethu drwy ddyblu maint y tîm o ddau i bedwar aelod o staff.
- Treialu platfform GovernorHub gyda sampl o ysgolion i gefnogi cyfathrebu, llywodraethu a rhannu gwybodaeth.
- Cyflwyno holiadur newydd i asesu hyder llywodraethwyr yn eu rôl fel cyfeillion beirniadol ac i lywio datblygiad hyfforddiant yn y dyfodol
- Sefydlu fforwm rheolaidd i gefnogi ymgysylltiad a rhannu arfer da ymysg llywodraethwyr.
- Cyflwyno pryderon ynghylch statws a rôl llywodraethwyr i Lywodraeth Cymru, gan gyfrannu at y drafodaeth genedlaethol ar ddiwygio trefniadau llywodraethu.
- Darparu rhaglen hyfforddi gynhwysfawr a hyfforddiant diwygiedig i Lywodraethwyr Dynodedig Diogelu a Chadeiryddion Llywodraethwyr.

4.8. Thema 5: Arferion Cyfyngol

4.8.1. Mae Thema 5 wedi datblygu'n sylweddol y tu hwnt i gwmpas gwreiddiol argymhelliad Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, a oedd yn canolbwyntio ar drefniadau ffilmio digwyddiadau ysgolion*. Ni fu modd cyflawni'r argymhelliad penodol hwn gan ei fod yn ddibynnol ar weithredu cenedlaethol gan Lywodraeth Cymru.

**Argymhelliad CTED 25: Bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi atodiad i ganllaw y Fframwaith ar gyfer lleihau arferion cyfyngol 2022 sy'n ymwneud ag oedolion yn ffilmio digwyddiadau ac yn rhoi arweiniad am gyfnod cadw priodol fideos o'r fath*

Mae'r Cyngor yn aros am unrhyw ganllawiau neu ddiwygiadau pellach gan Lywodraeth Cymru.

4.8.2. Serch hynny, defnyddiwyd y ffrwd waith fel cyfle i gryfhau trefniadau ehangach sy'n cefnogi diogelwch a llesiant plant a phobl ifanc mewn perthynas ag arferion cyfyngol.

FFRYDIAU GWAITH THEMA 5	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	-	-	1
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	5	5	-	-
CYFANSWM	6	5	-	1

4.8.3. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 5 yn cynnwys:

- Cryfhau trefniadau monitro ysgolion i sicrhau mabwysiadu a gweithredu cyson o'r Polisi Rhanbarthol, gyda phob ysgol a ymwelwyd â hi wedi mabwysiadu'r polisi model.
- Derbyn gwerthusiad allanol cynhwysfawr o'r Polisi a'r Trefniadau Grym Rhesymol, gan lywio rhaglen o waith pellach i gryfhau'r trefniadau presennol.

- Sefydlu grŵp mewnol sy'n cynnwys cynrychiolwyr o'r gwasanaethau Diogelu a Llesiant Addysg a Chynhwysiad i oruchwylio'r maes hwn, gan fonitro gweithrediad trefniadau presennol ac yrru gwelliannau pellach.

4.9. Thema 6: Cynllunio ar gyfer Argyfwng ac Ymateb mewn Argyfwng

FFRYDIAU GWAITH THEMA 4	Nifer Argymhellion	Wedi cwblhau / Ymgorffori'n barhaol	Ar waith ac ar drac i gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn	Nifer fydd heb eu cyflawni neu sydd tu hwnt i reolaeth y Cyngor
Argymhellion CTED (Cyngor Gwynedd neu bob sefydliad)	-	-	-	-
Argymhellion CTED (Rhanbarthol a Chenedlaethol)	1	1	-	-
Ffrydiau Gwaith Uwchlaw Argymhellion CTED	-	-	-	-
CYFANSWM	1	1	-	-

4.9.1. Mae'r prif ddatblygiadau o dan Thema 6 yn cynnwys:

- Datblygu a mireinio Cynllun Argyfwng drwy ymgynghori ag ysgolion a phartneriaid allweddol, gan sicrhau ei fod yn adlewyrchu anghenion ysgolion o wahanol feintiau.
- Paratoi cytundeb cydweithio gyda Heddlu Gogledd Cymru, gan sefydlu model mwy hyblyg ar gyfer ymateb amlasiantaethol, gan gynnwys y posibilrwydd o secondio gweithiwr cymdeithasol pan fo angen.
- Paratoi rhaglen codi ymwybyddiaeth i'w chyflwyno yn ystod tymor yr hydref 2026 er mwyn sicrhau dealltwriaeth gyson o'r trefniadau a'r cyfrifoldebau perthnasol.

4.9.2. Mae ffocws Thema 6 bellach wedi symud at fonitro gweithrediad y trefniadau a sicrhau dealltwriaeth gyson ar draws ysgolion. Er mwyn osgoi dyblygu ac integreiddio'r gwaith hwn â phrosesau presennol, bydd hyn yn cael ei ymgorffori fel rhan o'r ymweliadau lechyd a Diogelwch rheolaidd â ysgolion.

4.10. Thema 7: Ysgol Friars

4.10.1. Yn ogystal a'r 6 thema yn Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder, ychwanegwyd thema arall yn ein Cynllun Ymateb er mwyn cefnogi a sefydlogi Ysgol Friars.

4.10.2. Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i sefydlogi trefniadau yn Ysgol Friars. Mae pwyslais cryf wedi'i roi ar lesiant disgyblion a staff drwy ehangu mynediad at wasanaethau cwnsela, sefydlu gofodau lles pwrpasol a chryfhau'r gefnogaeth sydd ar gael i ddisgyblion ag anghenion emosiynol a llesiant. Mae buddsoddiad ychwanegol gan y Cyngor, ynghyd â chyllid grant gan Lywodraeth Cymru, wedi galluogi'r ysgol i gryfhau'r ddarpariaeth hon ymhellach a dechrau cyflwyno hyfforddiant trawma-wybodus i staff.

4.10.3. O ran arweinyddiaeth a llywodraethiant, mae corff llywodraethu a thîm rheoli newydd bellach mewn lle. Mae penodi Pennaeth parhaol a gweithredu cynllun clir mewn ymateb i arolygiad Estyn wedi darparu sylfaen gadarn ar gyfer gwelliant parhaus.

4.10.4. Mae'r ysgol yn parhau i chwarae rhan lawn yng ngwaith y Bwrdd Rhaglen, gan gyfrannu'n agored ac adeiladol a dangos ymrwymiad parhaus i'r rhaglen welliant.

4.11. Mae **Atodiad 2** yn cynnwys y gyfres lawn o adroddiadau cynnydd y Bwrdd Rhaglen, gan ddarparu manylion pellach am y gweithredu a'r cynnydd yn erbyn pob thema yn y cyfnod ers mis Ionawr.

5. Pa newidiadau sydd wedi eu gwneud o ganlyniad i graffu?

5.1. Mae sylwadau ac argymhellion y Pwyllgorau Craffu wedi arwain at 27 o newidiadau pendant i waith y Bwrdd Ymateb. Mae'r rhain yn cynnwys diwygio'r Cynllun Ymateb, cryfhau trefniadau diogelu a sicrwydd ansawdd, ymestyn cwrddas archwiliadau a chynnal adolygiadau pellach i brofi effeithiolrwydd trefniadau, datblygu hyfforddiant ac adnoddau newydd, gwella hygyrchedd gwybodaeth i blant a'r cyhoedd, a chynyddu tryloywder drwy gyhoeddi gwybodaeth ac adroddiadau yn ehangach.

5.2. Mae dau argymhelliad craffu sy'n weddill ar y gweill, gan ymwneud yn bennaf â datblygu'r gwaith o fesur effaith fwy hirdymor y cynllun (gweler rhan 6 isod).

5.3. Darperir ymateb manwl i'r sylwadau a'r argymhellion a gyflwynwyd drwy'r Pwyllgorau Craffu yn **Atodiad 1**.

5.4. Tynnir sylw hefyd at **Atodiadau 1a, 1b ac 1c**, sy'n cynnwys gwaith a gomisiynwyd neu a ddatblygwyd yn uniongyrchol o ganlyniad i geisiadau a wnaed gan yr Aelodau yn ystod y sesiynau craffu

6. Mesur effaith a newid diwylliant

- 6.1 Wrth geisio cyflawni newid, a gwreiddio'r newid hwnnw ar draws pob rhan o sefydliad mawr ac eang fel Awdurdod Lleol, mae rhai elfennau o'r newid yn haws na'i gilydd i'w gweithredu a mesur eu heffaith.
- 6.2 Fel y gwelir yn rhan 3 a 4 uchod, mae mwyafrif o'r tasgau a camau gweithredol oedd angen canolbwyntio arnynt bellach wedi eu cwblhau. Roedd yn rhaid blaenoriaethu a dyrannu adnoddau staff tuag at y cyflawni hwnnw ar fyrder yn amlwg; ein blaenoriaeth oedd sicrhau ein bod yn ymateb i'r argymhellion oedd yn yr adroddiad, ynghyd â'r gwelliannau oedd eu hangen i'n trefniadau gwaith.
- 6.3 Rydym bellach wedi cychwyn symud o'r gwaith cyflawni i'r cam o weithredu'r trefniadau newydd, ac yn sgil hynny, mesur pa wahaniaeth mae hyn oll wedi/am ei wneud i sicrhau fod ein trefniadau diogelu i'r safon uchaf posib.
- 6.4 Mae gennym stôr o dystiolaeth anecdotaidd sy'n dangos fod y newid yn ein trefniadau Diogelu bellach yn arwain at newid diwylliant ar draws y sefydliad. Mae diogelu, a herio yn cael ei drafod yn fwy naturiol ar draws y sefydliad a hynny mewn adrannau y tu hwnt i'r hai sy'n delio gyda'r gwaith o amddiffyn plant o ddydd i ddydd. Gwelwn hyn mewn cyfarfodydd timau rheoli ar draws y cyngor, mewn cyfarfodydd herio perfformiad ac mewn sefyllfaoedd anffurfiol yn ein swyddfeydd.
- 6.5 Er nad yw trefniadau ffurfiol i fesur effaith dros amser wedi'u sefydlu'n llawn eto, mae nifer o ffynonellau gwybodaeth ar gael sy'n darparu darlun cychwynnol o'r sefyllfa bresennol ac yn cynnig llinell sylfaen ar gyfer mesur cynnydd yn y dyfodol. Mae'r rhain yn cynnwys:
- Holiadur i Gyrff Llywodraethu wedi'i gynnal i fesur lefel hyder aelodau wrth gyflawni eu cyfrifoldebau ac i nodi pa gymorth ychwanegol fyddai'n eu helpu i weithredu'n fwy effeithiol fel cyfeillion beirniadol.
 - Ymchwiliad annibynnol gan Dr Ceryl Davies, Prifysgol Bangor, fel rhan o Ymchwiliad Craffu i drefniadau diogelu mewn ysgolion wedi darparu mewnwelediad i ymwybyddiaeth plant a phobl ifanc o brosesau codi pryder mewn, gan amlygu cryfderau a meysydd i'w datblygu.
 - Archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth staff wedi darparu darlun o ddealltwriaeth staff o bolisiau a gweithdrefnau diogelu'r Cyngor, gan helpu i adnabod meysydd lle mae angen rhagor o gefnogaeth neu gyfathrebu.
 - Holiadur profiad staff o'r broses gyfeirio Adran 5 wedi'i ddosbarthu i sampl o staff sydd wedi gwneud cyfeiriad er mwyn deall eu profiad o'r broses a nodi cyfleoedd i wella canllawiau a chefnogaeth.

6.6 Gyda'i gilydd, mae'r gweithgareddau hyn yn darparu llinell sylfaen bwysig ac yn cynnig darlun o'r sefyllfa bresennol. Fodd bynnag, bydd angen olrhain y mesurau hyn dros amser er mwyn gallu dangos newid a gwerthuso effaith y gwaith yn fwy cadarn.

6.7 Felly, rydym wedi datblygu mesurau effaith ar draws pob un o'r themâu, fel a ganlyn:

Beth sy'n cael ei fesur?	Sut byddwn yn mesur effaith?	Amserlen
I ba raddau mae plant a phobl ifanc yn teimlo bod eu llais yn cael ei glywed a'i ystyried wrth wneud penderfyniadau.	Drwy Holiadur Llais Plant a Phobl Ifanc, gan fesur i ba raddau mae plant a phobl ifanc yn teimlo bod eu barn yn cael ei chlywed a'i hystyried, eu bod yn gallu dylanwadu ar benderfyniadau, a'u bod yn gwybod ble i fynd am gymorth pan fo angen.	Yn flynyddol, gyda'r holiadur yn cael ei gynnal mewn ysgolion uwchradd un flwyddyn ac ysgolion cynradd y flwyddyn ganlynol.
Cymorth i ddioddefwyr	Casglu adborth gan ddioddefwyr drwy swyddogion cefnogol ac IDVAs, gan ofyn a ydynt yn cael y gefnogaeth sydd ei hangen arnynt ac a oes meysydd y gellid eu gwella.	Pob 6-mis
Profiad gweithwyr o wneud cyfeiriadau rhan 5 i Wasanaethau Plant.	Drwy holiadur dilynol i'r broses gyfeirio, yn cynnwys cwestiynau am brofiad y broses, unrhyw rwystrau a wynebwyd, ac a fyddent yn fodlon gwneud cyfeiriad eto yn y dyfodol.	Mae'r holiadur peilot wedi ei anfon i unigolion sydd wedi gwneud cyfeiriad rhan 5 rhwng Ionawr a Medi 2026.
Hyder, ymwybyddiaeth a dealltwriaeth staff o'u cyfrifoldebau diogelu.	Drwy ail-gynnal archwiliad mewnol o ymwybyddiaeth a dealltwriaeth staff o weithdrefnau diogelu, a mesur eu hyder i adnabod a gweithredu ar bryderon diogelu.	Blynyddol
Hyder staff i godi pryderon a defnyddio trefniadau Canu'r Gloch.	Drwy Holiadur Llais Staff, gan fesur lefelau hyder staff i godi pryderon ac ymwybyddiaeth o'r gefnogaeth a'r trefniadau sydd ar gael. Bydd canlyniadau'n cael eu cymharu â'r arolwg blaenorol lle bo modd.	Cylch nesaf llais staff

Hyder a gallu llywodraethwyr i gyflawni eu rôl fel cyfeillion beirniadol effeithiol.	Drwy ailadrodd holiadur hunanasesu llywodraethwyr yn flynyddol a chymharu'r canlyniadau â'r llinell sylfaen a gasglwyd cyn haf 2026. Bydd hyn yn mesur newidiadau yn hyder llywodraethwyr wrth herio, craffu a dwyn arweinwyr ysgolion i gyfrif.	Blynyddol
Effeithiolrwydd trefniadau ysgolion mewn perthynas ag arferion cyfyngol.	Drwy drefniadau monitro misol gan grŵp mewnol sy'n adolygu tueddiadau, data digwyddiadau ac ansawdd cofnodion, gan gynnwys ystyriaeth o lais y plentyn a'r camau dilynol a gymerwyd.	Misol
Dealltwriaeth a gweithrediad y Cynllun Argyfwng mewn ysgolion.	Asesu dealltwriaeth staff drwy adborth ar ddiwedd gweithdai hyfforddi, ac yna gwirio gweithrediad y trefniadau drwy ymweliadau monitro ag ysgolion.	Gweithdai yn Hydref 2026, gyda monitro parhaus drwy ymweliadau ysgolion.

6.8 Gan fod llawer o'r pethau sydd wedi eu cyflawni hyd yma heb fod mewn lle ers cyfnod hir, mae angen iddynt weithredu am beth amser cyn y gellir mesur os ydynt wir yn effeithiol a'i peidio.. Wrth i themâu gael eu craffu yn y dyfodol byddwn yn gallu canolbwyntio mwy ar ddangos tystiolaeth o'r effaith dros gyfnod o amser. Dyma y mae'r Bwrdd Ymateb wedi pwysleisio o'r cychwyn cyntaf a dyma fydd y Grŵp Sicrwydd Gweinidogol yn debygol o ganolbwyntio arno hefyd dros y cyfnod nesa.

6.9 Yn ogystal â'r mesurau uchod, rydym wedi datblygu briff, gyda chymorth Cadeirydd y Bwrdd Ymateb, i gomisiynu cyfres o Grwpiau Ffocws rhwng nawr a'r Nadolig. Bydd y gwaith hwn yn adeiladu ar y dull a ddefnyddiwyd fel rhan o'r ymchwiliad craffu blaenorol. Bydd hyn yn cynnwys grwpiau ffocws gyda sampl o:

- Lywodraethwyr Ysgolion i asesu eu hyder i gyflawni eu rôl fel cyfeillion beirniadol ac i ddeall eu profiad o'r gefnogaeth, yr hyfforddiant a'r trefniadau newydd.
- Weithlu'r Cyngor i asesu eu hyder mewn perthynas â diogelu a chodi pryderon, a'u barn ar y newidiadau a wnaed i'r trefniadau presennol.
- Aelodau Etholedig i archwilio eu dealltwriaeth o'u cyfrifoldebau diogelu, Canu'r Gloch a'u hyder yn nhrefniadau'r Cyngor.
- Staff y Gwasanaeth Cynhwysiad o ran eu hyder wrth wneud penderfyniadau ac ymateb yn unol â'r Polisi Arferion Cyfyngol.

- Rhieni i ddeall eu canfyddiadau o ddiogelwch, cyfathrebu a'r gefnogaeth sydd ar gael i blant a theuluoedd.

6.10 Bydd casgliadau'r Grwpiau Ffocws yn ein galluogi i dderbyn barn gonest ac agored ar ein sefyllfa bresennol, a bydd hefyd o gymorth i fwydo mewn i'r adolygiad o ddiwylliant gwaith sydd yn cael ei arwain gan y Prif Weithredwr.

7. **Sut mae'r Bwrdd Ymateb yn sicrhau cynnydd?**

7.1. Mae'r Bwrdd Ymateb yn derbyn ac yn herio **adroddiadau cynnydd rheolaidd** ar bob un o'r themâu gwaith. Mae'r dull hwn wedi galluogi'r Bwrdd i ganolbwyntio ar feysydd penodol mewn mwy o fanylder, monitro cynnydd yn erbyn camau gweithredu, ystyried risgiau a rhwystrau i gyflawni, a darparu cyfleoedd rheolaidd i aelodau'r Bwrdd holi, herio a chynghori ymhellach.

7.2. Er bod cynnydd sylweddol wedi'i wneud o ran cyflawni'r camau gweithredu a ymrwymwyd iddynt, mae'r Bwrdd wedi cydnabod bod angen cryfhau'r trefniadau ar gyfer mesur a gwerthuso effaith y gwaith. O ganlyniad, mae gwaith pellach yn mynd rhagddo i:

- ddatblygu trefniadau mesur effaith;
- defnyddio grwpiau ffocws i gasglu safbwyntiau rhanddeiliaid;
- datblygu meini prawf ar gyfer trosglwyddo gwaith i drefniadau busnes arferol;
- sicrhau bod cynnydd a dogfennau ategol ar gael yn gyhoeddus.

7.3. Mae Cadeirydd annibynnol y Bwrdd, yr Athro Sally Holland, yn asesu cynnydd drwy gyflwyno **adroddiad chwarterol i'r Cabinet**. Yn ei hadroddiadau diweddar, mae wedi nodi bod trefniadau adrodd a chraffu'r Bwrdd wedi aeddfedu, gan ddarparu darlun cliriach o gynnydd a galluogi lefel uwch o her, sicrwydd a goruchwyliaeth. Fodd bynnag, mae hi hefyd yn pwysleisio'r angen i gryfhau'r gwaith o fesur effaith a deilliannau er mwyn deall y gwahaniaeth y mae'r newidiadau'n ei wneud yn ymarferol.

7.4. Mae **Bwrdd Sicrwydd Gweinidogol Llywodraeth Cymru** yn darparu haen bellach o sicrwydd a goruchwyliaeth. Mae'r berthynas ddwyffordd hon yn galluogi'r Bwrdd Ymateb i rannu cynnydd a dysgu, tra hefyd yn cadw golwg ar ddatblygiadau a newidiadau cenedlaethol perthnasol er mwyn sicrhau bod gwaith Gwynedd yn parhau i gyd-fynd â'r cyd-destun ehangach.

7.5. Mewn Datganiad Ysgrifenedig ym mis Mawrth 2026, cydnabu Lynne Neagle, cyn Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg, y cydweithio cadarnhaol ac adeiladol rhwng Cyngor Gwynedd a'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol:

“Hoffwn gofnodi fy niolch i'r Cynghorydd Jeffreys a'i thîm am eu cydweithrediad a'u hymgyssylltiad adeiladol drwy gydol gwaith y Grŵp Sicrwydd. Mae eu parodrwydd i ystyried heriau a dangos cynnydd wedi bod yn ganolog i'r broses hon.”

- 7.6. Mae trefniadau'r Grŵp Sicrwydd Gweinidogol wedi parhau o dan y Llywodraeth newydd, gyda'r cyfarfod ffurfiol cyntaf rhwng cynrychiolwyr y Bwrdd a Llywodraeth Cymru wedi'i gynnal ym mis Gorffennaf 2026. Mae hyn yn rhoi hyder bod y berthynas gadarnhaol a'r trefniadau sicrwydd dwyffordd a sefydlwyd hyd yma yn parhau i gefnogi goruchwyliaeth a dysgu ar lefel genedlaethol a lleol.

8. Beth yw'r amserlen ar gyfer cyflawni?

- 8.1. Nid yw'r Bwrdd Ymateb yn ystyried bod y gwaith yn dod i ben pan fydd camau gweithredu unigol wedi eu cwblhau.
- 8.2. Tra bod cynnydd da wedi'i wneud wrth gyflawni'r gweithredoedd a nodwyd yn y Cynllun Ymateb, mae'r ffocws bellach yn symud tuag at sicrhau bod y newidiadau'n cael eu hymgorffori'n gynaliadwy mewn ymarfer, yn dylanwadu ar ddiwylliant sefydliadol ac yn arwain at well canlyniadau i blant a phobl ifanc.
- 8.3. Bydd y gwaith dros y cyfnod nesaf yn canolbwyntio ar:
- Monitro effaith y cyflawni.
 - Grwpiau ffocws gyda rhanddeiliaid.
 - Parhau i adrodd yn gyhoeddus ar gynnydd.
 - Cwblhau'r gweithgareddau sy'n weddill o fewn pob thema.

9. Pa anawsterau a heriau sydd wedi eu hwynebu, a sut maent wedi eu goresgyn? A oes rhwystrau i gyflawni?

- 9.1. Fel y nodwyd eisoes, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud wrth gyflawni'r Cynllun Ymateb. Serch hynny, mae'n bwysig cydnabod nad yw'r gwaith wedi bod yn syml. Mae natur eang y cynllun, maint y sefydliad, a'r angen i weithredu ar draws nifer o wasanaethau a phartneriaid wedi golygu bod nifer o heriau ymarferol wedi codi ar hyd y ffordd.
- 9.2. Un o'r heriau fu troi rhai o'r argymhellion yn drefniadau ymarferol sy'n gweithio mewn sefyllfaoedd go iawn. Er enghraifft, wrth gryfhau llais y plentyn mewn trefniadau diogelu, bu achosion lle nad oedd rhieni yn dymuno i'w plant gael eu cyfweld, yn enwedig pan fo'r plentyn yn dyst yn hytrach na'r plentyn sydd wrth ganol y pryder.

- 9.3. Mae maint a chymhlethdod y Cyngor hefyd wedi bod yn ffactor. Mewn sefydliad sydd â dros 5,000 o staff ac ystod eang iawn o wasanaethau, mae sicrhau bod newidiadau yn cael eu deall, eu gweithredu a'u hymgorffori yn gyson yn cymryd amser. Mae hyn yn arbennig o wir mewn perthynas â staff rheng flaen nad oes ganddynt fynediad rheolaidd at gyfrifiaduron neu ddyfeisiau digidol. Er mwyn ymateb i hyn, penodwyd swyddog penodol i gryfhau'r gwaith o gyfathrebu, cefnogi mynediad at wybodaeth a hyrwyddo cyfleoedd hyfforddi.
- 9.4. Mae heriau hefyd wedi codi oherwydd bod rhai o'r ffrydiau gwaith yn ddibynnol ar benderfyniadau neu weithredoedd gan gyrff eraill. Mae hyn yn cynnwys elfennau sy'n gofyn am newid rhanbarthol neu genedlaethol, megis canllawiau Llywodraeth Cymru neu gamau gan bartneriaid eraill. Lle nad yw'r Cyngor yn gallu gweithredu'n llawn ar ei ben ei hun, rydym wedi ceisio gwneud cymaint ag sy'n rhesymol o fewn ein rheolaeth, gan gynnwys rhoi trefniadau dros dro ar waith hyd nes bydd unrhyw newid cenedlaethol / rhanbarthol wedi ei gyflwyno tra'n codi materion drwy'r fforymau priodol a pharhau i bwyso am gynydd.
- 9.5. Bu capasiti staff ac adnoddau hefyd yn her. Mae gweithredu argymhellion *Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder*, ynghyd â'r ffrydiau gwaith ychwanegol a nodwyd gan y Cyngor, wedi golygu gwaith sylweddol i nifer o wasanaethau ar ben eu cyfrifoldebau arferol. Y gwaith hyn oedd y flaenoriaeth ac o ganlyniad, bu'n rhaid blaenoriaethu rhai gweithgareddau ar adegau, a buddsoddi mewn capasiti ychwanegol. Mae'r Cyngor eisoes wedi ymrwymo dros £500,000 o gyllideb refeniw flynyddol ychwanegol i gryfhau'r maes diogelu a chefnogi'r gwaith hwn.
- 9.6. Yn ogystal, nid oedd rhai o'r pecynnau hyfforddi neu'r adnoddau y cyfeiriwyd atynt yn yr argymhellion ar gael yn barod i'w prynu. Bu'n rhaid felly datblygu cynnwys newydd, addasu deunyddiau a sicrhau eu bod yn berthnasol i gyd-destun Gwynedd. Mae hyn wedi cymryd mwy o amser na'r disgwyl mewn rhai meysydd, ond mae hefyd wedi arwain at ddeunyddiau mwy pwrpasol ac addas i'r gweithlu.
- 9.7. Er bod y rhain yn heriau gwirioneddol, nid ydynt wedi atal y Cynllun Ymateb rhag symud yn ei flaen. Yn hytrach, maent wedi dylanwadu ar y ffordd y mae'r gwaith wedi'i raglennu, ei flaenoriaethu a'i gyflawni. Ar hyn o bryd, nid oes rhwystr mewnol sydd yn atal y Cyngor rhag cwblhau'r gwaith sydd o fewn ei reolaeth erbyn diwedd 2026. Mae'r prif risgiau sy'n weddill yn ymwneud â materion sydd y tu hwnt i reolaeth uniongyrchol y Cyngor, ac fe fydd y Bwrdd Ymateb yn parhau i'w monitro, eu huwchgysfeirio lle bo angen, a rhoi trefniadau lliniaru ar waith lle bo hynny'n bosibl.

10. Trefniadau craffu i'r dyfodol

10.1. Mae rhaglen waith y Cynllun Ymateb yn un sylweddol ac felly wrth i ni nesáu at gwblhau y camau gweithredu unigol bydd y gweithgaredd yn cael ei ymgorffori i drefniadau busnes arferol, ac felly yn y dyfodol argymhellir mabwysiadu dull mwy thematig o graffu. Yn hytrach na chyflwyno'r holl themâu i bob pwyllgor craffu, argymhellir:

- Bod pob thema yn cael ei dyrannu i'r pwyllgor craffu mwyaf perthnasol.
- Bod pob thema yn destun craffu manwl gan ganolbwyntio ar sicrhau fod y trefniadau newydd wedi eu hymgorffori i waith dydd i ddydd yn llwyddiannus ac nad oes llithro yn y dyfodol.
- Bod materion trawsbynciol neu strategol yn cael eu hadrodd i fwy nag un pwyllgor yn ôl y gofyn.
- Bod y trefniadau hyn yn galluogi aelodau i ganolbwyntio ar y materion mwyaf perthnasol ac i gynnig her fwy manwl.

10.2. Byddai'r dull hwn yn sicrhau bod trefniadau llywodraethu'r Cynllun Ymateb ac yn gadarn ac yn effeithiol. Byddai hefyd yn galluogi'r pwyllgorau i dreulio mwy o amser yn craffu'n fanwl ar themâu penodol, gan gryfhau'r her a'r sicrwydd a ddarperir.

10.3. Yn unol â meysydd craffu y Pwyllgorau unigol, argymhellir y canlynol:

Thema	Pwyllgor
Thema 1: Llais y Plentyn	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Addysg)
Thema 2: Rheoli honiadau a phryderon	Pwyllgor Craffu Gofal (Portffolio Plant a Diogelu)
Thema 3: Hyfforddiant a Pholisïau	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol)
Thema 4: Llywodraethiant Ysgolion	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Addysg)
Thema 5: Arferion Cyfyngol	Pwyllgor Craffu Gofal (Portffolio Diogelu)
Thema 6: Trefniadau Argyfwng	Pwyllgor Addysg ac Economi (Portffolio Gwasanaethau Corfforaethol)

11. Ymgynghori

11.1. Mae'r adroddiad wedi ei baratoi ar sail trafodaethau a gwaith paratoi ar draws y Tîm Arweinyddiaeth, arweinwyr themâu'r Cynllun Ymateb a swyddogion perthnasol. Mae'r gwaith hefyd yn adlewyrchu sylwadau a dderbyniwyd gan y pwyllgorau craffu ym mis Ionawr 2026.

- 11.2. Bydd yr adroddiad yn cael ei gyflwyno i'r Bwrdd Ymateb i'w drafod yn ei gyfarfod nesaf. Mae asesiad diweddaraf y Cadeirydd o'r cynnydd wedi'i nodi yn ei hadroddiad diweddaraf i'r Cabinet (**Atodiad 6**), a disgwylir adroddiad pellach ym mis Tachwedd, a fydd yn rhoi cyfle ychwanegol i fyfyrio ar y cynnydd.
- 11.3. Mae gwaith pellach ar y gweill i gynnwys rhanddeiliaid drwy grwpiau ffocws, gan adeiladu ar y dull a ddefnyddiwyd fel rhan o'r ymchwiliad craffu blaenorol.

12. Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Pum ffordd o weithio	Sut mae'r Cynllun Ymateb yn cyfrannu
Cynnwys	Mae gwaith grwpiau ffocws a gwaith llais y plentyn yn rhoi cyfle i rhanddeiliaid, plant a phobl ifanc gyfrannu at y ffordd y caiff cynnydd ei fesur a'i ddeall.
Cydweithio	Mae'r Bwrdd Ymateb yn dod â gwasanaethau perthnasol ynghyd ac yn cynnwys cydweithio rhwng Addysg, Gwasanaethau Cymdeithasol, Adnoddau Dynol, Democratiaeth a gwasanaethau corfforaethol yn ogystal a nifer o Asiantaethau allanol.
Atal	Mae'r gwaith yn canolbwyntio ar atal methiannau rhag digwydd eto drwy gryfhau diogelu, hyfforddiant, cofnodi, llywodraethu a threfniadau codi pryder.
Hirdymor	Mae'r cynllun wedi ei ddiwygio i bwysleisio newid cynaliadwy a chefnogaeth hirdymor yn hytrach na champau byr dymor yn unig.
Integreiddio	Mae'r camau gweithredu yn cysylltu â pholisïau, hyfforddiant, trefniadau ysgolion, gwaith llywodraethiant a threfniadau sicrwydd ehangach y Cyngor.

13. Effaith ar Nodweddion Cydraddoldeb, y Gymraeg a'r Dyletswydd Economaidd-Gymdeithasol

- 13.1. Mae'r Cynllun Ymateb yn ymwneud yn uniongyrchol â diogelu plant a phobl ifanc, sicrhau bod eu lleisiau'n cael eu clywed, a gwella mynediad at wybodaeth a chefnogaeth. Wrth i'r Rhaglen Waith ddatblygu bydd y Bwrdd yn parhau i ystyried hygyrchedd gwybodaeth i blant, pobl ifanc, teuluoedd a dioddefwyr a rhoi sylw i'r effaith ar bobl sy'n wynebu anfantais neu rwystrau i gael mynediad at gefnogaeth.

14. Camau nesaf

Cam nesaf	Disgrifiad	Amserlen arfaethedig
Datblygu mesurau effaith	Parhau i weithio gydag arweinwyr themâu i ddiffinio sut y bydd effaith yn cael ei ddangos yn ymarferol.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb

Cynnal grwpiau ffocws	Defnyddio grwpiau ffocws gyda rhanddeiliaid i brofi a herio cynnydd ac effaith y gwaith.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Adolygu cynnydd thematig	Parhau i gyflwyno adroddiadau cynnydd fesul thema i'r Bwrdd Ymateb.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Trefnu craffu i'r dyfodol	Cytuno ar raglen graffu thematig lle bydd pob thema yn cael ei chraffu o leiaf unwaith y flwyddyn gan y pwyllgor mwyaf perthnasol.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb
Parhau i gyhoeddi gwybodaeth	Sicrhau bod deunyddiau hygyrch a chyhoeddus yn parhau i gael eu diweddarau wrth i'r gwaith ddatblygu.	Hydref 2026 ymlaen / i'w gadarnhau gan y Bwrdd Ymateb

ATODIADAU

- **Atodiad 1:** Tabl ymateb i holl argymhellion Pwyllgor Craffu Addysg ac Economi, Pwyllgor Craffu Gofal a'r Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio.
 - **Atodiad 1a:** Rhaglen Waith Trawma Wybodus a Hawliau Plant
- **Atodiad 2:** Adroddiadau cynnydd thematig (Chwefror – Gorffennaf 2026)
- **Atodiad 3:** Gwefan Newydd Cynllun Ymateb: [Cyfiawnder Trwy Ein Dewrder: Cynllun Ymateb Cyngor Gwynedd](#)
- **Atodiad 4:** Infograffeg "Beth sydd wedi newid?"
- **Atodiad 5:** Cynllun Ymateb Plant a Teuluoedd: [Fersiwn Plant a Teuluoedd](#)
- **Atodiad 6:** Adroddiadau Chwarterol Cadeirydd y Bwrdd Ymateb
- **Atodiad 7:** [Ymchwiliadau Pellach - Adroddiad Cabinet](#)
- **Atodiad 8:** Cyfiawnder Trwy ein Dewrder – Cynnydd yn erbyn yr Argymhellion

DOGFENNAU ERAILL:

- Cynllun Ymateb Cyngor Gwynedd: [Cynllun Ymateb.pdf](#)